Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

Rundskriv - Serie V

Mottakere av rundskrivet: (sett kryss)

☐	Sdir :	Sjøfartsdirektoratet
☐	A:	16 spesielt bemyndigete arbeidskontorer
☐	U:	Utvalgte utenriksstasjoner
☐	P:	Produsenter av utstyr ev. undergrupper
☐	OFF:	Offshorerederier / plattformsjefer / operatører
☐	Hov:	Hovedorganisasjoner
☒	Andre:	www.sdir.no

Nr.:	**RSV 21-2022**
Dato:	19.09.2022
Saksnr.:	2022/87234
Gjelder til:	31.12.2027
Opphever:	-
Referanse til:	Lov om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) § 9-4

Veiledning om retten til å gå i land i fritiden (landlov)

Bakgrunn

Sjøfartsdirektoratet mottar fra tid til annen bekymringsmeldinger om at de som har sitt arbeid om bord på norske skip nektes landlov av rederi eller skipsfører.

Retten til landlov for dem som har sitt arbeid på norske skip følger av skipsarbeidsloven § 9-4. Etter skipsarbeidsloven kan Sjøfartsdirektoratet føre tilsyn med retten til landlov, og bekymringsmeldinger blir fulgt opp i tråd med direktoratets prosedyrer.

I forbindelse med direktoratets oppfølging av bekymringsmeldinger om landlovsnekt, har direktoratet sett at det er behov for en klargjøring av hva retten til landlov innebærer.

Nedenfor følger en vurdering av retten til landlov etter skipsarbeidsloven § 9-4, som er ment å gi generell veiledning til bruk i avgjørelsen av konkrete saker som gjelder landlovnekt. I den forbindelse omtales også retten til landlov etter Maritime Labour Convention (MLC).

Retten til landlov i norsk lov

Landlov er en viktig del av arbeidsmiljøet, helsen og sikkerheten til dem som har sitt arbeid om bord. Retten til landlov er lovfestet i skipsarbeidsloven § 9-4. Bestemmelsen gjennomfører den tilsvarende internasjonale regelen i MLC regel 2.4 nr. 2.

Skipsarbeidsloven § 9-4 bestemmer at «*den om har sitt arbeid om bord, har rett til å gå i land i sin fritid under skipets opphold i havn. Dette gjelder likevel ikke dersom skipets forhold gjør det nødvendig at vedkommende blir om bord. I så fall har vedkommende krav på passende godtgjøring*». I forarbeidene til skipsarbeidsloven omtales også retten til å gå i land i fritiden som «landlov», og det er dette begrepet som i hovedsak brukes for å beskrive denne rettigheten.

Hovedregelen gir altså dem som har sitt arbeid om bord rett til å gå i land i sin fritid under skipets opphold i havn, og det kan bare gjøres unntak dersom skipets forhold gjør det nødvendig at sjøfolkene blir igjen om bord. Uttrykket «skipets forhold» vil først og fremst omfatte forhold som «de ombordværendes, skipets eller lastens sikkerhet, utføring av nødvendig skipsarbeid, eller skipets forestående avreise eller forhaling». Se merknadene til skipsarbeidsloven § 9-4 i Prop. 115 L (2012-2013).

Hva Sjøfartsdirektoratet krever ved tilsyn

Sjøfartsdirektoratet kan føre tilsyn med retten til landlov, jf. skipsarbeidsloven § 12-1. MLC regel 2.4 nr. 2 er gjennomført i skipsarbeidsloven § 9-4, og forarbeidene til skipsarbeidsloven nevner spesielt at det skal føres tilsyn med bestemmelser i loven som gjenfinnes i MLC.

Skipsarbeidsloven § 9-4 innebærer at rederiet skal påse at de som har sitt arbeid om bord gis landlov, med mindre det kan fremvises en konkret risikovurdering som tilsier at det er nødvendig med landlovsnekt grunnet «skipets forhold».

I forbindelse med tilsyn kan direktoratet kreve å få se risikovurderinger som har ført til landlovsnekt. Risikovurderingene skal knyttes til de enkelte havnene som skipet anløper.

Kort om MLC

MLC regel 2.4 nr. 2 må anses å være gjennomført i skipsarbeidsloven § 9-4. I forarbeidene til skipsarbeidsloven er retten til landlov etter MLC særskilt nevnt som en rettighet som det skal føres tilsyn med, jf. Prop. 115 L (2012-2013) punkt 19.2.2 sjette avsnitt.

MLC regel 2.4 nr. 2 bestemmer at sjøfolk skal gis landlov til fremme av egen helse og velferd i den utstrekning det er forenlig med de operative kravene til deres stillinger. («*Seafarers shall be granted shore leave to benefit their health and well-being and consistent with the operational requirements of their positions*.»)

Retten til landlov er ikke en del av MLC-sertifikatet, men det følger av ILOs «Guidelines for flag State inspections under the Maritime Labour Convention, 2006» at dette er et inspeksjonspunkt. På side 53 i disse retningslinjene står landlovnekt oppført i listen «Examples of deficiencies»: «Seafarer not allowed shore leave (although leave would be consistent with operational requirements of the seafarer's position).»

I havnestatskontroll gjelder prinsippet om «prima facie evidence», som innebærer at MLC-sertifikatet i utgangspunktet anses å være bevis for at skipet og forholdene om bord er i henhold til MLC, men det kan også føres tilsyn med retten til landlov i havnestatskontroll.

Oppsummering

Skipsarbeidsloven § 9-4 skal forstås slik at rederiet skal gi sjøfolkene landlov med mindre rederiet kan fremvise en konkret risikovurdering som tilsier at det er nødvendig med landlovnekt pga. «skipets forhold», og Sjøfartsdirektoratet kan føre tilsyn med retten til landlov.

Avslutningsvis påpekes det at Sjøfartsdirektoratet ikke tar stilling til gyldigheten av tariffavtaler/overenskomster, som er privatrettslige avtaler. Det er imidlertid slik at skipsarbeidsloven § 9-4 ikke kan fravikes ved avtale til ugunst for arbeidstaker, jf. skipsarbeidsloven § 1-3.

Knut Arild Hareide
sjøfartsdirektør

Linda Bruås
avdelingsdirektør

Sjøfartsdirektoratets rundskriv består av 2 serier, **serie R: Forskrifter, lover og konvensjoner, og serie V: Veiledninger og fortolkninger.**